

de 'achtertuin', zoals zij dat noemen. Wat ze echter niet wensen te zien, is dat zij ons, juist door die militaire inmenging, naar het Sovjet-blok duwen. Zeker, er bestaan vriendschappelijke relaties met de Sovjet-Unie, maar die leiden er niet toe dat Nicaragua alles wat de Sovjet-Unie wil ook slaafs doet. Het komt regelmatig voor dat Nicaragua in internationale organen waarin ook de Sovjet-Unie zitting heeft, anders stemt. Er bestaan ook relaties met bijvoorbeeld Frankrijk. Maar toen Nicaragua onlangs een partij wapens van dat land wilde kopen, verbood de VS dat. Dat blijft er natuurlijk weinig te kiezen over. Toch is het zo dat Nicaragua het liefst onafhankelijk wil zijn, vooral op economisch niveau. Toen president Carter ons een hulpprogramma aanbod, waren daar zoveel voorwaarden aan verbonden, dat Nicaragua het niet wilde accepteren, omdat het dan niet meer onafhankelijk zou zijn."

Hoe kwetsbaar is Nicaragua en hoe lang kan het zo'n oorlog volhouden?

'Het revolutionaire proces biedt een zeker impuls om traditionele godsdienstige waarden opnieuw te bezien.'

Consuelo Ruiz aarzelt. "Ik weet het niet. Nicaragua heeft al zoveel rampen doorstaan: de aardbeving in 1972, de verschrikkelijke dictatuur van Somoza en in oktober 1988 de orkaan Joan, dat het eigenlijk geen veerkracht heeft om deze oorlog op te vangen. Die wervelstorm heeft veel meer schade aangericht dan men zich realiseert. Er zijn nauwelijks menselijke slachtoffers gevallen, omdat de regering snel besloot tot evacuatie. Maar de schade aan huizen en aan de oogst is enorm, evenals aan het milieu. Er was toch al veel ecologische schade aangericht door Somoza en door veel multinationale ondernemingen. Onder andere door een groep Nederlanders is de laatste tijd gewerkt aan het herstel van de bossen, maar die zijn nu

in één klap weggevaagd. Er zijn plaatsen waar over een strook van negentig kilometer geen enkele boom meer staat! Het duurt minstens dertig jaar voor dat dát is hersteld. De wervelstorm kost Nicaragua een bedrag ter grootte van de opbrengsten van twee maanden export. Gelukkig is er financiële steun van andere landen, waaronder Nederland, maar dat is bij lange na niet voldoende."

Er zijn ook theologische effecten van de oorlog, stelt Ineke Bakker. "Door de spanning en de angst waaronder mensen leven, wordt het geloof anders gebruikt. In de basisgemeenschappen ligt de nadruk meer op de bemoediging en het sterke besef dat eens het Koninkrijk van God op aarde zal aanbreken. Anderzijds geven de sterk groeiende Pinksterkerken een oplossing voor de behoefte aan ontsnapping uit alle ellende. Zij bieden een 'nieuw Jeruzalem met straten van goud en een zee van kristal'. Door in de kerkdiensten luidkeels te zingen en huilen kunnen mensen hun spanningen verminderen. Want de VS voeren ook een theologische oorlog. In 1980 besloten adviseurs van Reagan in Santa Fé dat de bevrijdingstheologie krachtig moest worden veroordeeld. Op subtiele wijze maakte men de Nicaraguaanse bevolking duidelijk dat de oorlog waarin zij leeft een straf is van God. Toen kardinaal Obando y Bravo van een bezoek uit Rome terugkeerde, organiseerde hij een openluchtviering waarin hij een gedeelte uit het boek Openbaringen aanhaalde waarin aartsengel Michael – toevallig ook de voornaam van Obando y Bravo – de rode draak bestrijdt. En dat laat aan duidelijkheid niets te wensen over." Ook de elektronische kerk heeft inmiddels haar opwachting in Nicaragua gemaakt. "Niet alleen in Nicaragua, ook in El Salvador en Costa Rica," aldus Ineke Bakker. "We kregen onlangs de Amerikaanse televisie-dominee Jimmy Swaggart op bezoek, maar dat werd voor hem een mislukking. De aandacht van het hele volk was op dat moment op de op handen zijnde monetaire hervorming gericht. Bovendien had hij er een hele show van gemaakt, hij had zelfs een televisie-koor uit de VS laten overkomen en alles was in

het Engels. Maar dat is niet de manier waarop de Nicaraguaanse bevolking met het geloof omgaat. Nicaraguanen blijven niet passief in hun stoel afwachten, maar willen juist actief participeren en zijn heel creatief in hun geloofsbeleving. Het revolutionaire proces biedt zeker een impuls om traditionele godsdienstige waarden als verzoening en zonde, opnieuw te bezien. Daaruit kan een nieuw theologisch denken ontstaan. De creativiteit daartoe is er zeker, maar de tijd ontbreekt om dat alles ook op te schrijven. En dat is soms heel frustrerend."

Hoe groot is de steun van de bevolking voor het huidige regime, en zijn er al gedachten over wat er moet gebeuren als de oorlog zal eindigen?

Consuelo Ruiz: "Als er een invasie van de VS komt, zal zeker negentig procent van de bevolking het huidige beleid steunen. Nu is dat minder, zo'n veertig à vijftig procent. Dat heeft vooral te maken met de economische politiek, die mensen natuurlijk direct raakt, al weten ze dat de regering daar weinig aan kan doen. Natuurlijk zijn er ook fouten gemaakt. De kwestie met de Indianen bijvoorbeeld, of de corruptie bij de lagere overheid. Ook worden niet altijd goede besluiten genomen. Mocht de vrede weerkeren, dan kan er een normale interne politieke strijd ontstaan, een strijd die nu wordt bedekt doordat we allemaal één vijand hebben: de Verenigde Staten. Dan zal naar ik hoop ook de persvrijheid terugkeren."

Vlak voor haar bezoek aan Nederland verbleef Consuelo Ruiz in Finland, waar zij een bijdrage leverde aan het conciliaire proces van de Wereldraad van Kerken over *justice, peace and the integrity of creation*. Op het congres dat ze toesprak zei ze: "De overleving van Nicaragua is van belang voor de hele wereld. Het kan hoop geven als dit land erin slaagt het onafhankelijkheidsproces tot een goed einde te brengen. En daarvoor draagt de hele wereld de verantwoordelijkheid." □

De columns van Ineke Bakker uit VU-magazine werden onlangs gebundeld onder de titel 'En de groeten van Sandino..', VU-uitgeverij, f 22,50. Het woord vooraf werd geschreven door dr. Roelf Haan.